

Új akkreditációra beadott mesterképzési szakok összefoglalása

Okleveles régió- és városfejlesztő (MSc)

Master in *Regional and Urban Development*

Benyújtók:

Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pécsi Tudományegyetem,
Szegedi Tudományegyetem

Az oklevélben szereplő **szakképzettség megnevezése**

Okleveles régió- és városfejlesztő (MSc)

Master in *Regional and Urban Development*

Szakirányok:

Európai régió- és interregionális kapcsolat fejlesztés – *European Regional and Interregional Cooperation Development*

Városfejlesztés – *Urban Development*

Falusi térségek fejlesztése – *Rural Development*

Munkaerőpiaci fejlesztő – *Labour Market Developer*

Ingatlanpiaci fejlesztő – *Real Estate Developer*

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik képesek a komplex területi folyamatokat megérteni, problémákat feltárni és megoldási alternatívákat kidolgozni, a különböző típusú fejlesztési és rendezési programokat és terveket elkészíteni. Ismerjék azokat a globális és európai összefüggéseket, amelyek a nemzetközi kapcsolatokban szükségesek és tudják ezeket a *régió- és városfejlesztésben* érvényesíteni. Legyenek képesek a különböző igények felismerésére, fejlesztésre, kész alkalmazások menedzselésére. Legyenek alkalmasak kutatási-fejlesztési feladatok ellátására, koordinálására, tanulmányaik doktori képzés keretében való folytatására, ugyanakkor az önkormányzati, közigazgatási szférában való munkavállalásra, ahol olyan munkaköröket tölthetnek be, amelyekhez a földrajzi szemléletrendszer szükséges.

A tervezett régió- és városfejlesztés mesterképzési szak előzménye a Szegedi Tudományegyetem elődjén, a József Attila Tudományegyetemen (valamint ezzel egyidejűleg az ELTE, a KLTE és a JPTE egyetemeken) 1993-ban alapított egyetemi geográfus képzés, amelyben szakirányként engedélyezték a „*Terület- és településfejlesztés*”-t. Az ilyen tartalommal folyó képzés Nyugat-Európában már az 1970-es évek óta nagy sikerrel működött, rendkívül változatos formában és elnevezéssel. A nemzetközi tapasztalatok, valamint a meghatározó munkaadók véleménye alapján állítható, hogy a jelenleg folyó geográfusképzésben a „*Terület- és településfejlesztés*” olyan sikeres és keresett szakirány, amelynek továbbfejlesztett változatának önálló mesterképzéssé emelése nemcsak kívánatos, hanem szükséges oktatáspolitikai és társadalmi érdek.

Az elmúlt évtizedben a „*Terület- és településfejlesztés*” szakirányon végzett hallgatók képesek voltak a köz- és magánszféra területén a terület- és településfejlesztés kérdéseit elemezni, az összefüggéseket feltárni, a döntéseket előkészíteni és végül döntéshozatalban részt venni. Ismerték azokat a nemzetközi és európai térfolyamatokat, amelyek szükségesek a terület- és településfejlesztés hazai kérdéseinek megítélésében, az objektív véleményalkotásban. Rendelkeztek azzal a térszemlélettel, amely elengedhetetlenül szükséges a gyakorlati, tervezői munkához. Ezért tartós munkaerő-piaci kereslet volt érzékelhető irányukban, ami az uniós csatlakozást követően felerősödött. A felhasználók megnyilvánulásából érzékelhető, illetve az ország előtt álló társadalmi-gazdasági fejlődés irányából (regionális- és városfejlődés) biztonságosan előrevetíthető, hogy még inkább

szükség lesz magasan képzett speciálisan a régió- és városfejlesztés kérdésével foglalkozó, átfogó térszemlélettel rendelkező szakemberekre.

Magyarország Európai Unió csatlakozása megköveteli a nemzetközi kitekintés és ismeretek eddigieknél alaposabb elsajátítását. Ennek nagyon lényeges következménye a munkaerő-piaci pozíciók javulása: az európai térben otthonosan mozgó régió- és városfejlesztő szakember munkájára egyaránt szükség van országos, regionális, megyei, kistérségi és városi szinten.

Az előzményként elfogadott alapszakok megnevezése, valamint a kritérium ismeretkörök és tárgykörök kreditértékek meghatározása.

- a/ A bemenethez **feltétel nélkül** elfogadott alapszakok: Földrajz alapszak
- b/1. A bemenethez **adott feltételekkel** elfogadott alapszakok:
1. A bemenethez a b/2 pontban meghatározott kreditek teljesítésével elsősorban számításba vehető alapképzési szakok: környezettan, földtudomány, nemzetközi tanulmányok, közgazdaságtan, szociológia, gazdaság- és vidékfejlesztési agrármérnök alapszakok;
 2. A b/2. pontban meghatározott kreditek teljesítésével vehetők figyelembe továbbá azok az alap- vagy mesterfokozatot adó alapképzési szakok, illetve a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény szerinti főiskolai vagy egyetemi szintű alapképzési szakok, amelyeket a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek összevetése alapján a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága elfogad.
- b/2. A feltételekkel elfogadott alapszakok esetében a bemenethez kreditkövetelmények:

A hallgatónak a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 60 kredit a korábbi tanulmányai szerint az alábbi ismeretkörökben:

- földrajzi ismeretek (20 kredit): népességföldrajz, településföldrajz, politikai földrajz, Magyarország földrajza, Európa földrajza;
- gazdasági és humán ismeretek (20 kredit): közgazdaságtani, pénzügyi, jogi ismeretek, demográfiai, szociológiai, EU ismeretek, menedzsment, marketing, vezetéselméleti ismeretek;
- szakmai ismeretek (20 kredit): régiófejlesztés, városfejlesztés, önkormányzati ismeretek, városmarketing.

A mesterképzésbe való felvétel kriteriuma, hogy a felsorolt ismeretkörökben legalább 30 kredittel rendelkezzen a hallgató. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felvételtől számított két féléven belül, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

A felvétel egyéni elbíráláson alapuló intézményi rangsor alapján történik. A rangsorolás részleteit az intézmény mesterszak indítási kérelmének kell tartalmaznia.

A mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:

- a környezeti, társadalmi és gazdasági követelményeket kielégítő korszerű regionális- és városfejlesztési feladatok ellátására;
- a helyi és helyzeti erőforrások mennyiségi és minőségi számbavételére, gazdaságossági kiértékelésére, tájékoztató anyagok összeállítására, valamint ilyen típusú jelentések véleményezésére;
- a települések belső felépítésének és legfontosabb térbeli jelenségeinek felismerésére, a települések fejlesztését szolgáló eszközök ismeretére és aktív alkalmazására;
- a régiók kialakulásának, problémáinak, belső mozgásfolyamataik és fejlesztésük ismeretére;
- a földrajzi, földtani, éghajlattani, vízrajzi információk elemzésére, ezek alapján a szükséges terepi munkák, adatgyűjtések és vizsgálatok megtervezésére, elvégzésére, és a kapott eredmények kiértékelésére;
- a mezőgazdaság területi különbségeinek feltárására, az ipari telephelyek elhelyezkedésével és újabbak telepítésével kapcsolatos feladatok értékelésére és megoldására;
- a közlekedéssel kapcsolatos térbeli problémák megbízható meghatározására, és az ezzel kapcsolatos környezet- és természetvédelmi feladatok megoldására;
- különböző társadalmi, gazdasági folyamatok vizsgálatához a kutatási tervek elkészítésére, a kutatás lebonyolítására és ellenőrzésére, a kapott eredmények elemzésére, azok alapján jelentések elkészítésére, valamint hasonló munkák véleményezésére;
- különböző területi egységek térképezésére, műhold- és légifelvételek elemzésére, tematikus térképek megszerkesztésére, ezek alapján térbeli folyamatok feltárására, városszerkezeti sajátosságok meghatározására;
- megfelelő jogi, közigazgatási, szakhatósági, gazdasági ismeretek birtokában a hazai és nemzetközi előírásoknak és elvárásoknak megfelelő munkavégzésre;
- megfelelő ábrázolási és kommunikációs képesség birtokában munkájuk ismertetésére;
- megfelelő tanulmányi eredmény és felvételi vizsga alapján a doktori képzésben való részvételre.

A szak törzsanyagának rövid leírása, a szak törzsanyagára jellemző **ismeretkörök** (alapozó modulok, szakmai törzsmódulok) összefoglaló kibontása a **kredithatárok megadásával**:

Alapozó modulok: 15-30 kredit

- természettudományos ismeretek: 5-15 kredit
környezetvédelem, távérzékelés, térinformatika, építésföldtan,
- gazdasági és humán ismeretek: 10-25 kredit
közgazdasági, jogi, vezetési és menedzsment ismeretek, szociológia, marketing, kommunikáció,

Szakmai törzsanyag: 20-35 kredit

- Módszertani törzsmodul 5-15 kredit
kutatásmódszertan, statisztikai módszerek, modellezés és szimuláció, fejlesztési és tervezési módszerek,
- Térbeli törzsmodul 10-25 kredit
a népesség területi különbségei, nemzetközi és hazai migráció, politikai földrajzi ismeretek, közlekedési földrajz, az ipar területi folyamatai, mezőgazdasági földrajz, szolgáltatások térbeli folyamatai, távközlési földrajz, településhálózat fejlődése, turizmus földrajza és területi különbségei.

Táj- és környezetfejlesztő mesterképzési szak (MSc)

Master in *Landscape and Environmental Development*

Benyújtók:

Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem

A táj- és környezetfejlesztők felkészültek az alapvető táji, környezeti változások mérésére, a természetes úton vagy mesterségesen keletkező konfliktusok felismerésére, a környezeti veszélyek, kockázatok számítására. Természettudományos alapon képesek a környezeti alkotóelemek egyenkénti minősítésére, a keletkező konfliktusok szakmai megoldására, az állapotok természeti lehetőségek által behatárolt és törvényi szabályozók által rögzített rendszerben történő megőrzésére, javítására. A végzett szakemberek az ismeretek integrálásával komplex szituációkat tudnak kezelni, a változások előrevetítésével előkészítik a technikai tervezést.

Az oklevélben szereplő **szakképzettség megnevezése**

Táj- és környezetfejlesztő

Landscape and Environmental Developer – szakirány nincs

Az **előzményként elfogadott alapszakok** megnevezése, valamint a **kritérium ismeretkörök és kreditértékek** meghatározása

- a) a bemenethez feltétel nélkül elfogadott alapszakok:
földrajz, földtudomány, környezettan
- b) a bemenethez megadott feltételekkel elfogadott alapszakok, ill. kreditkövetelmények:
a képzésbe kapcsolódhat minden biológia, kémia és releváns műszaki alapképzést végzett hallgató, aki sikeresen teljesíti a tudásszint-felmérő tesztet (ezek az indítási kérelmekben részletezettek).

Szakmai kompetenciák és ismeretek

A mesterképzésben mesterfokozatot az szerezhethet, aki a képzés során az ismereteket illetően bizonyította, hogy:

- felkészült a táj- és környezetértékelés területén az ismeretek rendszerezett megértésére és elsajátítására, illetve a tudományterületről vagy a megszerzett tapasztalatból származó információk, felmerülő új problémák, új jelenségek felismerésére, kritikus feldolgozására;
 - ismeri saját kutatásaihoz vagy tudományos munkájához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat; képes ismeretek integrálására, komplex szituációk kezelésére;
 - képes környezetalkotó elemek egyenkénti és komplex (táji szintű) elemzésére, a táj és a környezet terhelhetőségének, kockázatainak, veszélyeinek, funkcióinak, pufferképességének megállapítására;
 - képes a környezettel/tájjal kapcsolatos ökológiai és ökonómiai konfliktusok feltárására, jogszabályi keretek között történő kezelésére, a terület optimális hasznosításának tervezéséhez alternatívák kidolgozására;
 - képes a tájváltozások előrejelzésére;
 - képes a táji változások és környezet pontos leírásához, feldolgozáshoz szükséges elemzési, adatkezelési, grafikai, térképészeti eljárások használatára.
- alkalmas a táji, környezeti mutatókat, indikátorokat a gyakorlati életben alkalmazni.

A tervezett táj- és környezetfejlesztő mesterképzési szak közvetlen előzménye a Magyarországon 1993-ban alapított egyetemi geográfusképzés. Ezek a szakok külföldön általában az 1970-es évek óta sikeresen működnek (pl. Németországban a Diplomgeograph szak). Az alapítást az SZTE egyik jogelődje, a JATE kezdeményezte, amihez 1993-ban az ELTE, 1994-ben a Debreceni Egyetem jogelődje a KLTE, 1996-ban a Pécsi Tudományegyetem (akkor JPTE), majd 1998-ban a Miskolci Egyetem csatlakozott. Azóta ezen az öt egyetemen folyik geográfusképzés. Évente mintegy 300-400 államilag finanszírozott, összességében mintegy 1200 hallgató tanul ezen a szakon.

A tervezett mesterképzés szakirányként közel 15 éve folyik minden érintett egyetem természettudományi karán.

Az alábbi táblázatban a létesíteni javasolt táj- és környezetfejlesztő mesterszak és a földrajz, az ugyanolyan jól alapozó környezettan felsőfokú alapszak (BSc-szak) együttes 300 kreditszámú tantervi szerkezetét hasonlítjuk össze a jelenleg folyó geográfus egyetemi képzéssel. Az összehasonlítást az SZTE indításra elfogadott BSc-tanterve, a konzorciumi keretben kidolgozott MSc-tanterv és az SZTE-n folyó – 2005-ban újra akkreditált – geográfusképzés tanterve alapján készítettük el.

A régi és az új képzések között komoly eltérések vannak. A most tervezett szak más szakmára készít fel, így bármennyire is szakmai előzményeként tekinthető az elemzett képzés, az eltérések jelentősek. A törzsanyag sokkal szigorúbb, jelentősebb környezettudományi előkészítésén alapul a mesterszak – így az M képzés is számol ilyen kurzusokkal. A tervezett szak nem a kutatómunkára, hanem a magas szaktudást igénylő tervező, elemző, hatásértékelő „gyakorlati” kompetenciákra összpontosít. A kevesebb differenciált szakmai ismeret ugyanakkor a szakirányok hiányából adódik.

A földrajz szakterületen létesítés alatt van egy alapvetően kutatási profilú diszciplináris szak, geográfus szakképzettséggel. Ezen előterjesztés amellet, hogy nincs közös kurzusa az előző szakkal, azt is bemutatni hivatott, hogy a szakterületen más piacépes szakmák is azonosíthatók. Hiba lenne azt gondolni, hogy a geográfus szakma egymaga képes lefedni ezt a sokágú piacot. Nagyon hasonló a helyzet a geotudomány, a védelmi igazgatás, vagy a közgazdaságtudomány területén is, ahol 4-10 mesterszak fedi le a valós szakmákat.

A szak törzsanyagának rövid leírása, a szak törzsanyagára jellemző ismeretkörök (alapozó modulok, szakmai törzsmodulok) összefoglaló kibontása a kreditathárok megadásával

Alapozó ismeretek	12-16
Környezettudományi kiegészítő alapozó ismeretek (kémia, biológia, földtudomány, ökológia)	4-8
Tájtörténet	3-5
Környezetinformatika	4-8
Törzsanyag (kötelező ismeretkörök)	50-60
<i>Módszertani törzsmodul</i>	<i>10-15</i>
Táj- és környezet fenntartása/menedzsmenete	3-5
A környezeti elemek terep- és laborvizsgálati módszerei, szabványai	3-5
Földtudományi értékvédelem	1-2
Környezetföldrajzi modellezés	3-5
<i>Táj- és környezetértékelési modul</i>	<i>15-25</i>
A talaj környezeti értékelése	3-5
A víz környezeti értékelése	3-5
A levegő állapotértékelése	3-5
A flóra és a fauna állapotértékelése	3-5
Tájföldrajzi értékelés	3-5
<i>Tervezési modul törzsmodul</i>	<i>22-30</i>
Szakhatósági és közigazgatási ismeretek	4-6
A környezeti jog alapjai	2-4
A táj (talaj, víz, levegő, flóra/fauna) tervezése, védelme	10-14
Földrajzi kockázatelemzés, környezeti veszélyek	2-4
Környezeti hatásértékelés	4-6
Differenciált szakmai anyag*	10-12
a) Területfejlesztés	6-8
b) Környezetváltozás (monitoring)	6-8
c) Hatásértékelés, auditálás	6-8
d) Szakmai gyakorlat (1-2 hónap)	4
Szabadon választható ismeretek	6
Diplomamunka	30

* A kiválasztott témához meghirdetett kurzusokból a)-c) közül egy súlypont teljesíthető, a d) kurzus teljesítése kötelező